

Jaroslav Hrdlička

**Historik a diplomat
Vlastimil Kybal**

Vlastimil Kybal

Historik a diplomat Vlastimil Kybal

Jaroslav Hrdlička

Recenzovali:

prof. PaedDr. ThLic. Martin Weis, Th.D.

doc. dr. Martin Wernisch

Vydala Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

Praha 2020

Redakce Lenka Ščerbaničová

Grafická úprava Jan Šerých

Sazba DTP Nakladatelství Karolinum

První vydání

ISBN 978-80-246-4609-1

ISBN 978-80-246-4628-2 (online : pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Obsah

Úvod	11
1. Život	
Dětství	16
Gymnaziální studia ve Slaném	21
Lev N. Tolstoj	41
Maturita	47
Na univerzitě	50
Pokračování Kybalova přátelství s Rudolfem Urbánkem	57
Kybalovo probíjení studií. Kondice a pomocné práce v pražských archivech	60
Poměr k venkovu a politické selství	62
V Sokole	64
Kybalovi univerzitní učitelé	65
Jaroslav Goll	65
Josef Pekař	69
Václav Novotný	73
Tomáš G. Masaryk	78
František Drtina	84
František Krejčí	87
Asistentem Historického semináře	87
Doktorát a získání učitelské způsobilosti	90
Jednatelém Historického klubu	92
Badatelské a publikační plány z let 1904–1905	93
Kybalova učitelská praxe na Vyšším gymnáziu v Žitné ulici a Alois Jirásek	98
Studium v Paříži roku 1906	100
Pařížská setkávání s E. Benešem, R. Štefáníkem a A. Muchou	109
Vlastimil Kybal a pařížský katolický modernismus	111

Pokračování studia v Bonnu 1906	112
První pokus o habilitaci	115
Sekretářem Výboru pro lidové přednášky českých vysokých škol pražských	125
Kongres historiků v Berlíně a prohloubení vztahů s T. G. Masarykem	128
Studijní cesty Evropou před habilitací	130
Habilitace	134
Cesta do Švédska, Norska, Dánska a Belgie	138
Počátky univerzitní přednáškové činnosti	140
Uznání habilitace na České vysoké škole technické v Praze	142
Kybalova přednášková témata na České vysoké škole technické	144
Nakladatelé Jan Laichter, Josef Pelcl a Vlastimil Kybal	148
Kybalovy styky se Zdeňkem Nejedlým a F. X. Šaldou	150
Pobyty v Rakouském historickém ústavu v Římě	155
Sňatek	158
Kongres historiků v Londýně	161
Husovo jubileum 1915 a UK	166
Společnost Husova muzea a V. Kybal	168
Těžká léta 1914–1918	173
Reforma školského a univerzitního studia	185
V redakci ČČH	189
Diplomat	191
Kybalovo diplomatické působení v Itálii	192
Prázdninové cesty na Moravu v letech 1922–1923	209
Brazílie a Argentina	210
Španělsko a Portugalsko	227
Návrat na univerzitu	245
Mexiko	251
Odchod do exilu v USA	256
Počátky exilu	260
Válečná léta v exilu	263
Léta 1945–1948 (F. Palacký, F. D. Roosevelt)	272
Obvinění na MZV ČR	279
Závěr přátelství s Rudolfem Urbánkem	282
Poslední desetiletí života. František z Assisi, Paměti, Anežka Česká	284
Pokusy historikových synů o vydání některých Kybalových děl	288

Obrazová příloha

2. Dílo

Monografie o Mistru Matěji z Janova	291
Cesta k vydání Regulí Mistra Matěje z Janova	298
Pátý svazek Regulí vydán V. Kybalem a O. Odložilíkem roku 1926	307

Čtyři Kybalovy texty o Mistru Janu Husovi před převratem 1918	311
Z novější cizí literatury o Husovi a husitství	311
Filius Regni	314
Hus jako učitel mládeže a vychovatel lidu	318
Vůdce lidu	319
Hus po převratu 1918	322
Učení M. Jana Husa	323
František z Assisi	331
Dante Alighieri	341
Překlad Sabatierova <i>Nástinu filosofie náboženství</i>	342
Francouzská metoda historická	345
Arnošt Denis a Bílá hora	355
 Slovo závěrem	372
Summary	373
Užitá literatura	374
Bibliografie Vlastimila Kybala	387
Redakční poznámka	393
Jmenný rejstřík	394

*Motto: Jsme postaveni vsutku v těžkou dobu, my, děti 20. století.
Doba rozervanosti a povrchnosti, materialismu a sobectví (...).
První proto, myslím, úlohou nás, kteří nechceme jen žít,
abychom žili a zmizet beze stopy svého žití, je upevnit se (...)
ve svých názorech mravních a náboženských.*

Vlastimil Kybal – Rudolfu Urbánkovi, *dopis z 18. listopadu 1900.*

Tuto monografii věnuji památce svého učitele
prof. Amedea Molnára, který mne v čase totality
k bádání o Vlastimilu Kybalovi vedl.

Věnuji ji i kardinálu Miloslavu Vlkovi,
který si její vznik přál a podpořil.

Věnuji ji i manželce Renatě ve vzpomínce
na její lidsky opravdovou podporu mé mnohaleté práce.

Jaroslav Hrdlička

Úvod

Když rakouský historik Richard G. Plaschka zařadil Vlastimila Kybala mezi žáky Jaroslava Golla, činil tak se znalostí cest české historiografie přelomu 19. a první poloviny 20. století.¹ Kybalova díla jsou i v naší době uváděna a citována v textech současných českých i zahraničních historiků.² Jen tu a tam se v nich však objevují údaje o podstatných událostech ze života jejich autora.

Vlastimilu Kybalovi bylo již roku 1909 věnováno heslo v dodatcích Ottova slovníku naučného.³ V době mezi jeho diplomatickým pobýváním ve Španělsku a Mexiku, kdy žil ve vlasti, vzniklo pro třetí díl Ottova slovníku naučného nové další heslo o něm.⁴ Mezi světovými válkami vyšla i studie Jaroslava Werstadta, věnovaná pojetí českých dějin u E. Denise, jenž v ní věnoval podstatné pasáže i Kybalovi.⁵ O histori-

1 Plaschka, Richard Georg. Jaroslav Goll (1846–1929). In *Neue Österreichische Biographie ab 1815. Grosse Österreicher, 13 Bd.*, Zürich – Leipzig – Wien: Amalthea Verlag, 1959, s. 118; Plaschka, Richard Georg (1925–2001), rakouský historik.

2 Fudge, Thomas A. *Jan Hus: Religious Reform and Social Revolution in Bohemia*, London: I. B. Tauris, 2010, s. 217–218; Týž. *The Trial of Jan Hus. Medieval Heresy and Criminal Procedure*, New York: Oxford University Press, 2013, s. 5; Machilek, Franz. Hus/Hussiten. In *Theologische Realenzyklopädie, Bd. 15*, Berlin: Walter de Gruyter & Co, 1993, s. 733.

3 Kybal, Vlastimil, historik čes. (*1880). In *Ottův slovník naučný, díl 28: Doplňky*, Praha: J. Otto, 1909, s. 858.

4 (jm), Kybal Vlastimil PhDr. In *Ottův slovník naučný nové doby: dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému. Díl 3. Svazek 2, [Konkurs-Majo]*, Praha: J. Otto, 1935, s. 1012; srov. též Kybal, Vlastimil PhDr., univ. prof. a vyslanec. In Dolenský, Antonín. *Kulturní adresář český*, Praha: J. Zeibrdlich, 1934, s. 238. Hesla měl i v meziválečných adresářích.

5 Werstadt, Jaroslav. Dílo a myšlenka Arnošta Denise o dějinách českých. In *Odkazy dějin a dějepisců*, Praha: Historický klub, 1948, s. 71, 81–82. První část studie vyšla roku 1929 francouzsky, druhá zůstala do českého vydání v rukopise.

kovi referoval mezi válkami i Jaroslav Prokeš.⁶ Různé etapy Kybalovo díla zachytili ve svých přehledech české historiografie roku 1928 Jaroslav Bidlo, 1929 Václav Novotný, 1937 Josef Šusta.⁷ Kybalově studii o vědské a brahmanské filosofii, vydané v České Mysli roku 1902, jeho monografiím o světcích z Assisi i M. Matěji z Janova věnoval v Československé filosofii pozornost Josef Král.⁸ Rudolf Urbánek zahrnul Kybalovo bádání o Milíči z Kroměříže a M. Matěji z Janova do ideové části svého dílu Laichterových českých dějin Věk poděbradský III.3 i některých svých studií.⁹ Z katolických badatelů zahrnul Kybalovo bádání o Milíči z Kroměříže a M. Matěji z Janova do některých svých studií mezi válkami i Jan Vilíkovský.¹⁰

Po druhé světové válce Z. Kristen zhodnotil Kybalův podíl na českém historickém výzkumu v Římě i jeho institucionalizované podobě.¹¹ F. M. Bartoš zahrnul Kybalovo bádání o M. Matěji z Janova do svého dílu Laichterových českých dějin.¹² Jan Vilíkovský uvedl Kybalovo bádání o M. Matěji z Janova i ve své edici děl z doby Karla IV.¹³

V době totality byl Kybal podstatněji zachycen několika českými historiky. Na prvním místě F. Kutnarem a J. Markem v jejich Přehledných dějinách českého a slovenského dějepisectví, na druhém K. Kazbundou v třetí části díla Stolicе dějin na pražské univerzitě. Kybalově otevřenosti podnětům francouzské historiografie se věnoval T. Vojtěch.¹⁴ Miloš Trapl zmínil Kybalovo ediční dílo a spisy o Husovi ve svém přehledu dějin

6 Prokeš, Jaroslav. Literatura dějepisná. In *Československá vlastivěda. Díl X. Osvěta*, Praha: Sfinx, 1931, s. 298–299.

7 Bidlo, Jaroslav. *La Littérature historique tchécoslovaque. Compte-rendu 1921–1926*, Praha: 1928, s. 6, 28–30, 53; Novotný, Václav. *České dějepisectví v prvním desetiletí Republiky*, Praha: Historický spolek, 1929, s. 35, 37, 77, 111, 112, 136; Šusta, Josef. Československý dějepis v posledních padesáti letech 1876–1925. In *Úvahy a drobné spisy historické Josefa Šusty II.*, Praha: Historický klub, 1934, s. 17; Šusta, Josef. *Posledních deset let československé práce dějepisné*, Praha: Historický klub, 1937, s. 71, 184.

8 Král, Josef. *Československá filosofie*, Praha: Melantrich, 1937, s. 239, 291.

9 Urbánek, Rudolf. *České dějiny III. 3 Věk poděbradský 3*, Praha: J. Laichter, 1930, s. 949–952; Urbánek, Rudolf. *Jednota bratrská a vyšší vzdělání až do doby Blahoslavovy*, Brno: FF MU, 1923, s. 7–9.

10 Vilíkovský, Jan. *České modlitby Milíčovy*, Praha: Řád, 1938, s. 9–10.

11 Kristen, Zdeněk. Sto let českého výzkumu historického v Římě. In *Ža odkazem Fr. Palackého*, Praha: L. Kuncíř, 1948, s. 23–25, 29.

12 Bartoš, František M. *Čechy v době Husově 1378–1415*, Praha: J. Laichter, 1947, s. 245–254.

13 Vilíkovský, Jan (ed.). *Průza z doby Karla IV.*, Praha: Sfinx B. Janda, 1948, s. 121–125, 349.

14 Kutnar, František – Marek, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví*, Praha: NLD, 1997, s. 548–551; Kazbunda, Karel. *Stolice dějin na pražské universitě. Část III. Stolice dějin na české universitě od zřízení university do konce rakousko-uherské monarchie (1882–1918)*, Praha: UK, 1968, s. 413–425; Vojtěch, Tomáš. *Česká historiografie a pozitivismus*, Praha: Academia, 1984, s. 65–68.

československého dějepiscectví.¹⁵ Ke Kybalovu dílu o Husovi se vracel i R. Kalivoda.¹⁶

Na některé motivy Kybalova díla o Milíči z Kroměříže a M. Matěji z Janova navázali Vilém Herold a Milan Mráz.¹⁷ Motivy jeho díla o M. Matěji z Janova a M. Janu Husovi rozvíjela prof. Jana Nechutová.¹⁸ V exilu Kybalovy texty o Matěji z Janova využil v monografii o pařížském mistru římskokatolický historik Emil Valasek.¹⁹ Heslo o Kybalovi vydal i zahraniční biografický lexikon.²⁰

Po roce 1989 Kybalovi věnovala pozornost řada historiků. Jaroslav Marek jej zachytil ve vztahu k jeho univerzitnímu učiteli prof. Gollovi.²¹ Kybalovo dílo o M. Janu Husovi bylo vzpomenuáno na podzim roku 1993 Janem B. Láškem během mezinárodního sympozia *Jan Hus mezi epochami, národy a konfesemi*.²² Historikův život a dílo byly zachyceny ve slovníkových heslech I. Bartečka, J. Hrdličky či J. Tomeše.²³ Josef Petrán jeho univerzitní pedagogické působení před odchodem do diplomatické služ-

15 Trapl, Miloš. Vytváření tradice československého dějepiscectví. In Kolektiv autorů, *Žáklady studia dějepisu*, Praha: SPN, 1964, s. 91.

16 Kalivoda, Rudolf. *Husitské myšlení*, Praha: Filosofie, 1997, s. 30, 45, 46–47. Kalivoda mu vytýká rekatolizační pojetí Husa, na něž mu navázal P. De Vooght; srov. též Šmahel, František. Husitský věk v pojetí Roberta Kalivody. In *Historicko-filozofické dílo Roberta Kalivody*, Olomouc: FF UP, 1999, s. 28. Na stanovisko Kalivody ke Kybalovi upozorňuje F. Šmahel.

17 Herold, Vilém. *Pražská univerzita a Wyclif*, Praha: UK, 1985, s. 227–229, 232–233, 264–265; *Iohannis Milicii de Cremsir Tres sermones synodales*, (ed. Vilém Herold a Milan Mráz), Praha: Academia, 1974, s. 10, 13–16, 29.

18 Nechutová, Jana. *Kategorie zákona Božího a M. Matěj z Janova. SPFFBU 1967, E 12*, s. 211–221; Nechutová, Jana. *M. Matěj z Janova v odborné literatuře. SPFFBU 1972, E 17*, s. 119–133; Nechutová, Jana. Povědomí antiky u M. J. Husa a v husitství. In *Antika a česká kultura*, Praha: Academia, 1978, s. 141–156; srov. též Dostálová, Růžena. Antika a česká kultura. *Listy filologické*, roč. 113, č. 2/1990, s. 151–153. Autorství doložila.

19 Valasek, Emil. *Das Kirchenverständnis des Prager Magisters Matthias von Janow (1350/55–1393). Ein Beitrag zur Geistesgeschichte Böhmens im 14. Jahrhundert*, Roma: Lateranum, 1971, s. 19. Zhodnotil i díla dalších historiků a teologů o M. Matěji z Janova; Valasek, Emil (nar. 1938 Opava), po válce do exilu, studia na Lateránské univerzitě v Římě, vysvěcen 1967, řkc. kněz a církevní historik; srov. též Steiner, Václav. Eklesiologie Matěje z Janova v podání E. Valáška. In *Mistr Matěj z Janova ve své a naší době. Sborník z vědeckého sympozia, konaného na teologické fakultě Jihočeské univerzity 29.–30. listopadu 2000*, Brno: L. Marek, 2002, s. 112–118.

20 Kybal Vlastimil, Historiker und Diplomat. In *Biographisches Lexikon zur Geschichte der Böhmischen Länder, II. I–M*, München: R. Oldenburg Verlag, 1984, s. 361.

21 Marek, Jaroslav. *Jaroslav Goll*, Praha: Melantrich, 1991, s. 90, 232, 257, 259, 263, 273, 279; srov. též Marek, Jaroslav. Mediévista a jeho sousedé. In *Husitství – Reformace – Renesance. Sborník k 60. narozeninám Františka Šmahela*, Praha: Historický ústav, 1994, s. 32.

22 Lášek, Jan B. Některé specifické úkoly husovského bádání. In *Jan Hus mezi epochami, národy a konfesemi, sborník z mezinárodního sympozia konaného 22.–26. září 1993 v Bayreuthu, SRN*, Praha: ČKA – HTF UK, 1995, s. 305–310.

23 (jhd), Vlastimil Kybal. In *Slovník českých filozofů*, Brno: MU, 1998, s. 323–324; (ib), Kybal, Vlastimil – český historik, diplomat, publicista a iberoamerikanista. In *Kdo byl kdo. Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, Praha: Libri, 1999, s. 290–291; Kybal Vlastimil.

by ČSR přiblížil ve velkých dějinách UK.²⁴ Jiří Špét zachytil podrobně Kybalovu úlohu v pořádání vedení Historického klubu a redakce ČČH v letech 1918–20.²⁵ Vladimír Valeš zaměřil pozornost na studijní Kybalovy styky s amatérským historikem B. Bernauem.²⁶ Jaroslav Čechura věnoval Kybalovi dvě cenné studie.²⁷ Především Kybalově studii Francouzská metoda historická věnoval pozornost Jiří Jílek.²⁸ Nad některými uměleckými názory V. Kybala se krátce zamyslel Pavel Štěpánek.²⁹ Kybalovu myšlenkovému světu věnoval badatelskou pozornost Jan Horský.³⁰ Božena Kopiczková vytěžila pro svou monografii o Elišce Přemyslovně i Kybalovu monografii o sv. Anežce České.³¹

Po roce 1989 J. Nechutová s H. Krmíčkovou dovršily své badatelské úsilí nad dílem M. Matěje z Janova v edici poslední, dosud nevydané části teologových Regulí a v dalších studiích k tématu.³² O pařížském mistru a Husovi prof. Nechutová referovala i na římském husovském sympoziu

In Tomeš Josef a kol., *Český biografický slovník XX. století, II. díl K–P*, Praha a Litomyšl: Paseka a Petr Meissner, 1999, s. 239.

24 Petráň, Josef. Filozofická fakulta v letech 1918–1939 (1945). In *Dějiny Univerzity Karlovy 1918–1990 IV.*, Praha: UK, 1998, s. 121, 133–134.

25 Špét, Jiří. Kapitola z dějin Českého časopisu historického. *ČČH*, roč. 89, č. 5–6/1991, s. 714–725.

26 Valeš, Vladimír. *Návraty ke krajům mládí. Portrét opomíjeného badatele Bedřicha Barnaua*, Chomutov: Klub přátel historických památek, 1994, s. 72–77.

27 Čechura, Jaroslav. Regule Matěje z Janova – edice na cestách? *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Historica* 32, 2003, s. 45–55; Čechura, Jaroslav. Historik a subjektivismus: mladý Vlastimil Kybal. In *Století objevů, diplomacie a válek. Sborník k 60. narozeninám profesora Aleše Skřivana*, Praha: Karolinum, 2005, s. 145–153.

28 Jílek, Jiří. Vlastimil Kybal a evropská historiografie na počátku 20. století. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Historica* 32, 2003, s. 39–44.

29 Štěpánek, Pavel. Umělecké názory Vlastimila Kybala. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Historica* 32, 2003, s. 61–62.

30 Horský, Jan. Doba, duch doby. In *Kulturní a sociální skutečnost v dějepisném myšlení*, Ústí nad Labem: Albis international, 1999, s. 121–123; Horský, Jan – Pavlíková, Eva. Pojmoslovný aparát českého dějepisectví mezi „francouzským“ a „německým“ stylem dějepisného myšlení. In *Francouzská inspirace pro společenské vědy v českých zemích*, Praha: CEFRES, 2003, s. 210, 216.

31 Kopiczková, Božena. *Eliška Přemyslovna*, Praha: Vyšehrad, 2003, s. 19, 101, 103, 113, 139, 156, 158.

32 *Matthiae de Janov dicti Magistri Parisiensis Regularum veteris et novi testamenti. Liber 5, De corpore Christi (editionis volumen 6)*, [Ed.]: Nechutová Jana – Krmíčková Helena, München: R. Oldenbourg Verlag, 1993, XXXIX + 290 s.; Krmíčková, Helena. De origine calicis historia. *Studie a texty k počátkům kalicha v Čechách*, Brno: MU, 1997, s. 6; Krmíčková, Helena. Vliv Matěje z Janova na utrakvismus Jakoubka ze Střiby a Mikuláše z Drážďan. In *Mistr Matěj z Janova ve své a naší době. Sborník z vědeckého sympozia, konaného na teologické fakultě Jihočeské univerzity 29.–30. listopadu 2000*, Brno: L. Marek, 2002, s. 78–88; Nechutová, Jana. Matěj z Janova, Mistr Pařížský (+ 30. 11. 1393). In *Mladá Vožice k počtům Mistra Matěje z Janova (+ 1393)*, Mladá Vožice: MÚ, 1994, s. 9–13; Nechutová, Jana. Probet autem seipsum homo... (exegeze Matěje z Janova 1. Cor. 11,27–29). In *Mistr Matěj z Janova ve své a naší době. Sborník z vědeckého sympozia, konaného na teologické fakultě Jihočeské univerzity 29.–30. listopadu 2000*, Brno: L. Marek, 2002, s. 70–77.

roku 1999.³³ Kybalovu monografii a edici Janovova díla ve svých příspěvcích na římském sympoziu připomínali i V. Herold a J. V. Polc.³⁴ Kybalovo bádání o M. Matěji z Janova a Husovi zhodnotil v 1. dílu své Husitské revoluce F. Šmahel.³⁵

29.–30. listopadu 2000 na Teologické fakultě Jihočeské univerzity proběhlo vědecké sympozium Mistr Matěj z Janova ve své a naší době. Vedle několika výše zde již uvedených příspěvků zde k tématu referovali J. Dolista, J. Hanuš, J. Hrdlička, J. B. Lášek, R. Malý, K. Skalický, M. Weis.³⁶ Z římskokatolické církve Kybalovi věnoval pozornost ve vztahu k Husovi i Jiří Kotyk.³⁷ Vydávání Kybalových spisů na HTF UK uvítala v Listech filologických dr. A. Vidmanová.³⁸

33 Nechutová, Jana. Matěj z Janova – M. Jan Hus? In *Jan Hus na přelomu tisíciletí. Mezinárodní rozprava o českém reformátoru 15. století a o jeho recepci na prahu třetího milénia. Papežská lateránská univerzita Řím, 15.–18. prosince 1999*, Tábor: Husitské muzeum, 2001, s. 71–79.

34 Herold, Vilém. Hus a Wyclif. Srovnání dvou traktátů De ecclesia. In *Jan Hus na přelomu tisíciletí. Mezinárodní rozprava o českém reformátoru 15. století a o jeho recepci na prahu třetího milénia. Papežská lateránská univerzita Řím, 15.–18. prosince 1999*, Tábor: Husitské muzeum, 2001, s. 129–154; Polc, Jaroslav V. Duchovní proudy v Čechách ve XIV. století. In *Jan Hus na přelomu tisíciletí. Mezinárodní rozprava o českém reformátoru 15. století a o jeho recepci na prahu třetího milénia. Papežská lateránská univerzita Řím, 15.–18. prosince 1999*, Tábor: Husitské muzeum, 2001, s. 59–70.

35 Šmahel, František. *Husitská revoluce 1. Doba vymknutá z kloubů*, Praha: Karolinum, 1995, s. 20–21.

36 Dolista, Josef. Duchovní proudy v době Matěje z Janova. In *Mistr Matěj z Janova ve své a naší době. Sborník z vědeckého sympozia, konaného na teologické fakultě Jihočeské univerzity 29.–30. listopadu 2000*, Brno: L. Marek, 2002, s. 7–15; Hanuš, Jiří. Mistr pařížský v moderních Čechách a na Moravě, *tamtéž*, s. 100–110; Hrdlička, Jaroslav – Lášek, Jan B. M. Matěj z Janova v exilových pamětech Vlastimila Kybala, *tamtéž*, s. 119–131; Malý, Radomír. Matěj z Janova a další Husovi předchůdci v díle českých obrozenců, *tamtéž*, s. 89–99; Skalický, Karel. Církev Kristova a církev Antikristova v teologii Matěje z Janova, *tamtéž*, s. 47–69; Weis, Martin. Mistr Matěj z Janova a jeho myšlenkoví současníci, *tamtéž*, s. 16–30.

37 Kotyk, Jiří. *Spor o revizi Husova procesu*, Praha: Vyšehrad, 2001, s. 55–67.

38 Vidmanová, Anežka. Vlastimil Kybal, „Pontes Pragenses“ a počátky kalicha. *Listy filologické*, roč. 121, č. 3–4, 1998, s. 323–326.